

Ìwé Dániẹ̀lì - Nọmbà Mèrìndínlọ́gọ́ta

Sí sí Ìjìnlẹ̀ Àdiítù Ìfihàn 17: Àsọtẹ̀lẹ̀ Ìkẹ̀yìn nípa Àgbèrè Nílá náà àti Èranko náà

Jeff Pippenger
2024-01-20

Àwòrán ikẹ̀yìn ti àwọn ìjọba inú àsọtẹ̀lẹ̀ Bíbẹ̀lì ni a rí nínú Ìfihàn orí ketàdínlógún. Nínú orí náà, ní esè kẹta, a gbé Jòhànù lọ sínú “aginjù”, kí àngẹ̀lì náà lè fi idájọ́ “àgbèrè nílá” ti àsọtẹ̀lẹ̀ hàn án, ẹni tí ó jókòó lórí “òpòlọpò omi” tí ó sì bá “àwọn ọba ayé” ẹ “panşágà”.

Ọkan nínú àwọn àngẹ̀lì méje tí wọn ní àwọn àwo méje náà sì wá, ó bá mi sọrọ pé, Wá síhìn-ín; ẹmi yóò fi idájọ́ àgbèrè nílá tí ó jókòó lórí omi púpọ̀ hàn ọ: ẹni tí àwọn ọba ayé bá ẹ panşágà, tí a sì ti fi wàini panşágà rẹ mú àwọn olùgbé ayé yó. Nító náà, ó gbé mi lọ nínú ẹmí sínú aginjù: mo sì rí obinrin kan jókòó lórí ẹranko aláwọ̀ àlùkò kan, tí ó kún fún àwọn orúkọ ọrọ-òdì sí Olórun, tí ó ní orí méje àti iwo mẹwáá. Ìfihàn 17:1–3.

Gégé bí ọrọ̀ Jòhànù fúnra rẹ, “aginjù” náà dúró fún ẹgbèrún kan, ọgórùn-ún méjì àti ọgọta ọdún isákóso pòòpù láti ọdún 538, tí tí dé àkókò ọpin ní 1798.

Obinrin náà sì sá lọ sínú aginjù, níbi tí ó ní ibi tí a ti pèsè sílẹ̀ fún un láti ọdọ̀ Olórun, kí wọn lè máa bó ọ níbẹ̀ ní ẹgbèrún kan ó lé ọgórùn-ún méjì àtàádọta ọjó. ... A sì fi iyẹ̀ méjì ti idi nílá kan fún obinrin náà, kí ó lè fò lọ sínú aginjù, sí ibi tirẹ̀, níbi tí a ti n tójú rẹ̀ fún àkókò kan, àti àwọn àkókò, àti ààbò àkókò kan, kúrò ní iwájú ejò náà. Ìfihàn 12:6, 14.

Nínú ẹmí, a gbé Johanu wọ inú ẹgbèrún ọdún kan, ọgórùn-ún méjì, àti ọgọta ọdún isákóso papacy. Àwọn ọdún wọnyí ni a ti şàfihàn şájú wọn nípasẹ̀ ọdún męta àtààbò ìgbẹ̀ ní àkókò itàn Jesebeli, Ahabu àti Elijah. Àwọn ọdún wọnyí yóò máa bá a lọ tí tí papacy yóò fi gba ọgbé rẹ̀ tí n pa ni ọdún 1798, nító a ti “pinnu” kí ẹyí şelẹ̀ ní ọpin ibínú àkókó, ẹyí tí í şe ọpin ogun tí a mú wá sórí ibi mímó àti ogun náà nípasẹ̀ agbára méjì apanirun ti paganism àti papalism. Gbogbo ọtítọ̀ wọnyí ni a ti gbé kalẹ̀ nínú àwọn àpilẹ̀kọ̀ tí a şeşẹ̀ tẹ̀ jáde.

“Aşewó nílá,” ni aşewó Tírè ti Isaiah, ẹni tí a ní kí a gbàgbé fún àádórin ọdún àpẹ̀rẹ̀, ẹyí tí í şe “àwọn ọjó ọba kan.” Itàn Orílẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà ni itàn àádórin ọdún àpẹ̀rẹ̀ náà, ẹyí tí a ti şàfihàn rẹ̀ nípasẹ̀ àádórin ọdún ìgbẹ̀kùn ní àsikò ìjọba Bábílónì, ìjọba àkókó nínú àsọtẹ̀lẹ̀ Bíbẹ̀lì. Ní gbogbo itàn náà ni a ní kí a gbàgbé aşewó nílá Tírè. Ní ọpin itàn náà ni a ọ̀ò rántí rẹ̀, kí ó sì tún jáde lọ kọ orin rẹ̀ lẹ̀kọ̀n sí i, báyii ni yóò sì máa şe panşágà pẹ̀lú àwọn ọba ayé. A gbé Jòhànù lọ nípa ti ẹmí sínú itàn isákóso pòòpù kí ó lè rí idájọ́ agbára pòòpù náà. Idájọ́ ọmọ̀binrin alúfáà kan tí ó şe panşágà ni pé kí a fi iná sun ún.

“Àti ọmọ̀binrin alúfáà ẹyíkẹ̀yí, bí ó bá sọ ara rẹ̀ di aláimímó nípa şise àgbèrè, ó n sọ baba rẹ̀ di aláimímó: iná ni a ó fi sun un.” Lefitiku 21:9.

Nínú iran idájọ́ àgbèrè nílá náà tí ọkan nínú àwọn àngẹ̀lì tí ó tú ọkan nínú àwọn àjàkálẹ̀ àrùn méje ikẹ̀yìn fi fún Johanu, ni pé a sun un pẹ̀lú iná.

Àwọn iwò mēwàá tí iwọ̀ sí rí lórí ẹranko náà, àwọn wònyí yòò kóríra àgbèrè náà, wọn yòò sí sọ ọ̀ di ahoro àti ihòhò, wọn yòò sí jẹ ẹran ara rẹ, wọn yòò sí fí iná sun ún. Ifihan 17:16.

Àwọn omi tí panságà nílá náà jókòó lé lórí ni àwọn èniyàn ayé, tí a oò mú wá sí abẹ̀ àṣẹ̀ rẹ̀ nígbà tí Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà bá tan gbogbo ayé jẹ látí jòsin ẹranko náà, ẹni tí í ẹ̀se panságà nílá náà pẹ̀lú. Nígbà náà ni Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà di ọ̀ba àkókó láàárín àwọn ọ̀ba mēwàá tí a sojú wọn nínú àṣòtẹ̀lẹ̀ Ifihan ori ketalá-dín-lógún, àti nínú àkàwé yíi, Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà dúró fún ọ̀ba àkókó tí ó bá panságà náà ẹ̀se àgbèrè, bí ó tilẹ̀ jẹ pé yòò ẹ̀se ẹ̀se náà pẹ̀lú gbogbo àwọn ọ̀ba lẹ̀yìn náà.

Ọ̀ba àkókó nínú ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ọ̀ba ni Ahabu dúró fún, ẹni tí ó fẹ̀ àgbèrè nílá náà, ẹni tí a sàfihàn gégé bí Jesebeli nínú ijọ Tiatira. Ídájọ̀ Jesebeli (àgbèrè nílá náà) ni àwọn ọ̀ba mēwàá yòò mú ẹ̀se, àwọn ẹni tí a ó fí agbára Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà fipá mú wọ̀ inú àjọṣepọ̀ ijọ àti ijọ̀ba. Àwọn ọ̀ba wònyí yòò fara mọ̀ ọ̀ràn náà látí jẹ kí ipò pọ̀pọ̀ jọ̀ba lórí ayé (jókòó lórí omi), láika ikóríra wọn sí fún àgbèrè náà.

Àti àwọn iwò mēwàá tí iwọ̀ rí jẹ ọ̀ba mēwàá, tí wọn kò tii gba ijọ̀ba kankan tí di isinsin yíi; sùgbón wọn n gba àṣẹ̀ gégé bí ọ̀ba fún wákàtí kan pẹ̀lú ẹranko náà. Àwọn wònyí ní èrò kan náà, wọn yòò sí fí agbára àti ipá wọn fún ẹranko náà. Àwọn wònyí yòò bá Ọ̀dọ̀-Àgùntàn jagun, Ọ̀dọ̀-Àgùntàn náà yòò sí ẹ̀gun wọn: nítorí ọ̀n ni Olúwa àwọn olúwa, àti Ọ̀ba àwọn ọ̀ba: àwọn tí ó sí wà pẹ̀lú rẹ̀ ni a pẹ̀, a sí yàn, wọn sí jẹ olóótítító. Ó sí wí fún mi pé, Àwọn omi tí iwọ̀ rí, níbi tí àgbèrè náà jókòó sí, jẹ àwọn èniyàn, àti ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ èniyàn, àti orílẹ̀-èdè, àti ahọ̀n. Àti àwọn iwò mēwàá tí iwọ̀ rí lórí ẹranko náà, àwọn wònyí yòò kóríra àgbèrè náà, wọn yòò sí sọ ọ̀ di ahoro, àti ihòhò, wọn yòò sí jẹ ẹran ara rẹ, wọn yòò sí fí iná sun ún. Nítorí Ọ̀lórún ti fí sínú ọ̀kàn wọn látí ẹ̀se ifẹ̀ rẹ̀, àti látí bá ara wọn gbà, àti látí fí ijọ̀ba wọn fún ẹranko náà, tí ọ̀rọ̀ Ọ̀lórún yòò fí ẹ̀se. Àti obìnrin tí iwọ̀ rí ni ilú nílá náà, tí n jẹ ọ̀ba lórí àwọn ọ̀ba ayé. Ifihan 17:12–18.

“Àwọn ọ̀ba mēwàá” (Àjọ̀ Iṣòkan Àgbáyé), ní ti gidi, kóríra ipò pọ̀pọ̀, sùgbón ipò ayidayida fí ipa mú wọn látí fí ijọ̀ba wọn tí kò ní pé lé lórí agbára pọ̀pọ̀, nínú irètí asán látí gba ayé là kúrò nínú àwọn àjálù rẹ̀ tí n pọ̀ sí i. Nígbà tí wọn bá mọ̀ itanjẹ̀ rẹ̀, wọn di ohun èlò látí fí iná sun un, ní imúṣẹ̀ ọ̀fin inú Lefitiku.

“Àwọn ọ̀ba mēwàá” náà “yòò bá Ọ̀dọ̀-àgùntàn jagun” nípasẹ̀ inúnibíni tí wọn mú wá sórí àwọn èniyàn Ọ̀lórún ní ojọ̀ ikeyin.

Èṣe tí àwọn orílẹ̀-èdè fí n bínú gidigidi, tí àwọn èniyàn sí n ronú ohun asán? Àwọn ọ̀ba ayé dídè, àwọn alákosó sí gbimọ̀ pọ̀, sí Ọ̀lórún Olúwa, àti sí ẹni àmì ọ̀róró rẹ̀, wọn ní, È jẹ kí a ya idè wọn kúrò, kí a sí sọ okùn wọn nù kúrò lára wa. Ẹni tí ó jókòó ní ọ̀run yòò rẹ̀rìn-in; Olúwa yòò fí wọn ẹ̀se ẹ̀lẹ̀yà. Nígbà náà ni yòò bá wọn sọ̀rọ̀ nínú ibínú rẹ̀, yòò sí mú wọn wáriri nínú ibínú gbígbóná rẹ̀. Sáàmù 2:1–5.

Inúnibíni tí a ẹ̀se fún ijọ̀ba pọ̀pọ̀ látí ọ̀wọ̀ àwọn ọ̀ba ayé, ni a tún ẹ̀se sí Kristi lórí àgbélẹ̀bùú.

Ẹni tí ó fí ẹnu iránṣẹ̀ rẹ̀ Dáfidi sọ pé, Kí nídi tí àwọn orílẹ̀-èdè fí n ru sókè, tí àwọn èniyàn sí n ronú ohun asán? Àwọn ọ̀ba ayé dídè, àwọn alákosó sí kó ara wọn jọ̀ sí Olúwa, àti sí Kristi rẹ̀. Nítorí lójú ọ̀títító, sí omọ̀ mímọ̀ rẹ̀ Jèsù, ẹni tí iwọ̀ ti fí ọ̀róró yàn, Héròdu àti Póntiù Pílatù, pẹ̀lú àwọn aláikolà, àti àwọn èniyàn Ísráèlì, kó ara wọn jọ̀, Látí ẹ̀se ohun gbogbo tí ọ̀wọ̀ rẹ̀ àti ipinnu rẹ̀ ti pinnu tẹ̀lẹ̀ kí a tó ẹ̀se. Iṣe 4:25–28.

Àwọn “oba ayé” tí wọn dide sí Kristi nígbà ikànyàn rẹ̀ lórí àgbélébùú sàpẹ̀rẹ̀ “oba mēwàá” tí Ìfihàn orí kẹ̀tálá [seventeen] tí wọn tún bá Ọ̀dọ̀-Àgùntàn jagun nípa inúnibíni sí àwọn èniyàn rẹ̀. Níbi àgbélébùú, àwọn oba wònyen ni “àpẹ̀jọ̀ àwọn ẹ̀ni búburú” tí wọn “yí” Kristi ká, tí wọn sì tún ẹ̀ bẹ̀ẹ̀ pẹ̀lú àwọn èniyàn rẹ̀ ti ojọ̀ ikẹyìn.

Nítorí ajá ti yí mi ká; ijọ̀ àwọn èniyàn búburú ti gbà mí ká; wọn gún ọ̀wọ̀ mi àti ẹ̀sẹ̀ mi. Èmi lè ka gbogbo egungun mi; wọn n wo mí, wọn sì n tejúmọ̀ mi. Wọn pín aṣọ̀ mi lááárín ara wọn, wọn sì ẹ̀ kéré fún aṣọ̀ ibora mi. Sààmù 22:16–18.

Àwọn oba mēwàá nàà, tí wọn mú ìdájọ̀ wá sórí àgbèrè nílá nàà, yòò fi iná sun ún, nítorí pé àgbèrè ni tí ó n jẹwọ̀ ara rẹ̀ pé ọ̀mọ̀bínrín àlùfáà ni. A tún sàpẹ̀rẹ̀ àwọn oba wònyí gégé bí “ajá,” àwọn oba mēwàá nàà kì yòò sì fi iná sun àgbèrè nílá nàà nìkan, sùgbón wọn yòò “jẹ ẹran ara rẹ̀.” Ikú Jésébẹ̀lì sì ẹ̀lẹ̀ nígbà tí a ju ú sórí odi sòkalẹ̀, tí ara rẹ̀ fọ̀ yà kálẹ̀ lórí ilẹ̀, lẹyìn nàà àwọn ajá wá jẹ ẹran ara rẹ̀.

Nígbà tí Jéhù sì dé Jésírẹ̀lì, Jésébẹ̀lì gbọ̀ ọ̀; ó sì kun ojú rẹ̀, ó sì ẹ̀ orí rẹ̀ ní ọ̀ṣọ̀, ó sì wo jáde nípasẹ̀ fẹ̀rẹ̀sẹ̀ kan. Bí Jéhù sì ẹ̀ wólẹ̀ nípasẹ̀ ẹ̀nu-ò̀nà, obínrín nàà wí pé, “Sé Símírì ní àlàáfíà, ẹ̀ni tí ó pa olúwa rẹ̀?” Ó sì gbé ojú rẹ̀ sókè sí fẹ̀rẹ̀sẹ̀ nàà, ó sì wí pé, “Ta ni ó wà ní ẹ̀gbé mi? Ta ni?” Àwọn àbọ̀ méjì tàbí mēta sì wo jáde sí i. Ó sì wí pé, “È sọ ọ̀ kalẹ̀.” Bẹ̀ẹ̀ ni wọn sọ ọ̀ kalẹ̀: diẹ̀ nínú ẹ̀jẹ̀ rẹ̀ sì ta sí ara ọ̀gírì, àti sí ara àwọn ẹ̀sin: ó sì tẹ̀ ẹ̀ mọ̀lẹ̀ lábẹ̀ ẹ̀sẹ̀. Nígbà tí ó sì wólẹ̀, ó jẹ, ó sì mu, ó sì wí pé, “È lọ̀ nísinsin yí, kí ẹ̀ wo obínrín ẹ̀ni ẹ̀gún yí, kí ẹ̀ sì sin ín: nítorí ọ̀mọ̀bínrín oba ni.” Wọn sì lọ̀ láti sin ín: sùgbón wọn kò rí ohun kan mọ̀ nínú rẹ̀ bí kò ẹ̀ agbárí, àti ẹ̀sẹ̀, àti àtẹ̀lẹ̀wọ̀ ọ̀wọ̀ rẹ̀. Nítorí nàà wọn padà wá, wọn sì sọ̀ fún un. Ó sì wí pé, “Èyí ni ọ̀rọ̀ Olúwa tí ó ti ẹ̀nu ọ̀mọ̀-ọ̀dọ̀ rẹ̀ Éljà ará Tíṣíbì sọ̀ pé, ‘Ní pápá ilẹ̀ Jésírẹ̀lì ni àwọn ajá yòò ti jẹ ẹran ara Jésébẹ̀lì: Ọ̀kú Jésébẹ̀lì yòò sì dàbí ìdọ̀tí lórí ojú pápá ní agbègbè Jésírẹ̀lì; débi pé wọn kì yòò lè wí pé, ‘Èyí ni Jésébẹ̀lì.’”” 2 Àwọn Oba 9:30–37.

Àwọn oba mēwàá nàà, tí wọn jẹ̀ Àjọ̀ Àwọn Orílẹ̀-Èdè, tí oba àgbà wọn jẹ̀ Orílẹ̀-Èdè Amérikà, yòò mú ìdájọ̀ wá sórí ipápá nípa fífi iná sun ún àti jìjẹ ẹran ara rẹ̀. Ìdájọ̀ nàà ni àngẹ̀lì nàà wá láti fi hàn Jòhánù, àti kí ó lè ẹ̀ bẹ̀ẹ̀, ó gbé Jòhánù lọ̀ sínú ìtàn aginjù nàà; sùgbón kì í ẹ̀ sí ibikan lásán nínú ìtàn aginjù nàà, bí kò ẹ̀ sí ọ̀pin gidi-gidi àkókò nàà. Ó hàn gbangba pé a gbé Jòhánù sí ọ̀pin ọ̀dún ẹ̀gbẹ̀rún kan, ọ̀górùn-ún méjì, àti ọ̀góta nàà, nítorí nígbà tí ó rí obínrín nàà, ó ti mutí yó tẹ̀lẹ̀ pẹ̀lú ẹ̀jẹ̀ inúnibíni, a sì ti dá a mọ̀ tẹ̀lẹ̀ gégé bí iyá àwọn àgbèrè.

Nítorí nàà, ó gbé mi lọ̀ nínú ẹ̀mí sínú aginjù: mo sì rí obínrín kan tí ó jókòó lórí ẹ̀ranko pupa yẹ̀wù, tí ó kún fún àwọn orúkọ ọ̀rọ̀-ò̀dì sí Ọ̀lórùn, tí ó ní orí mēje àti iwo mēwàá. A sì wo obínrín nàà ní àlùkò àti pupa yẹ̀wù, a sì fi wúrà àti ọ̀kúta iyebiye àti péáli ẹ̀ ẹ̀ lóṣò, ó sì ní ife wúrà kan lówọ̀ rẹ̀ tí ó kún fún àwọn ohun ìrírà àti ìdọ̀tí àgbèrè rẹ̀: A sì kọ̀ orúkọ kan sí iwájú orí rẹ̀ pé, ASÍRÍ, BÁBÍLÓNÌ NÍLÁ, ÌYÁ ÀWỌN ÀGBÈRÈ ÀTI ÀWỌN OHUN ÌRÍRA ILÈ AYÉ. Mo sì rí i pé obínrín nàà mutí yó pẹ̀lú ẹ̀jẹ̀ àwọn èniyàn mímọ̀, àti pẹ̀lú ẹ̀jẹ̀ àwọn ajẹríkú Jèsù: nígbà tí mo sì rí i, ẹ̀nu sì yà mí gidigidi. Ìfihàn 17:3–6.

A ó gbàgbé àgbèrè Tírè, ẹ̀ni tí ó sì tún jẹ̀ “àgbèrè nílá” tí a sàfihàn nínú Ìfihàn orí kẹ̀tálá-dín-lógún, tí tí di àkókò nàà nígbà tí yòò tún kọ̀ orin rẹ̀ lẹ̀kẹ̀nsi, tí yòò sì bá àwọn oba ilẹ̀ ayé ẹ̀ àgbèrè.

Ìwé-ìtumò ọ̀rọ̀kíkí èyíkẹ̀yí tí a tẹ̀ jade kí ọ̀dún 1950 tó dé máa n fí hàn pé obinrin tí a wò ní aṣo aláwò pupa sọ́kí nínú Ìfihàn orí kẹ̀tálá-dín-lógún jẹ̀ àmì isàpẹ̀rẹ̀ tí ijọ Roman Catholic, sùgbón lóní ayé n rò pé ijọ Catholic jẹ̀ ijọ Kristian. Ayé ti gbàgbé ẹ̀ni tí ó jẹ̀ ní tòótó.

Nígbà tí Jòhánù rí i, inúnibíni ti Àwọn Àkókò Òkùnkùn ti fẹ̀rẹ̀ dé ọ̀pin, nítorí ó ti mutí yó tẹ̀lẹ̀ pẹ̀lú èjẹ̀ àwọn ẹ̀ni-mímọ̀. Ohun àdánidá n sàpẹ̀rẹ̀ ohun ti ẹ̀mí, ẹ̀ni sì máa n mutí yó lẹ̀yìn tí ó bá ti mu, kí í ẹ̀ sẹ̀ sáájú.

Àwọn Pótésítàntì tí wón ya ara wón kúrò nínú Kátólíkí ní ọ̀pọ̀ ọ̀rúndún sáájú ọ̀dún 1798, ti bèrẹ̀ irinàjò ipadà wón sí ibásepò Kátólíkí nígbà tí ọ̀dún 1798 dé, nítorí a ti dá a mò gẹ̀gẹ̀ bí “ÌYÁ ÀWỌN ÀGBÈŞÈ.” Nígbà tí Jòhánù rí i tí ó sì yà á lẹ̀nu, àwọn ijọ tí wón ti yà ara wón tẹ̀lẹ̀ kúrò nínú ibákẹ̀gbẹ̀ rẹ̀ ti padà wá tẹ̀lẹ̀. Nítorí nàà, a gbé Jòhánù lọ sí ọ̀dún 1798, nígbà tí panşágà nílá nàà ti pa ọ̀pọ̀ mílìyọ̀n àwọn Kristẹ̀ni tán, tí ó sì ti tan àwọn ijọ Pótésítàntì igbàani jẹ̀ láti gba ẹ̀tọ̀-ibèèrè igbèraga rẹ̀ pé ọ̀un ni olóri àwọn ijọ, gẹ̀gẹ̀ bí Justinian ti sọ̀ ó di mímọ̀ ní ọ̀dún 533.

Láti ojú iwòye àsoṭelẹ̀ ti ọ̀dún 1798, angẹ̀li nàà sì tún fi isàfihàn ikeyin àwọn ijọba inú àsoṭelẹ̀ Bíbẹ̀li hàn Jòhánù.

Ángẹ̀li nàà sì wí fún mi pé, “Èéşe tí o fi yà á lẹ̀nu? Èmi yòò sọ̀ àşírí obinrin nàà fún ọ̀, àti ti ẹ̀ranko tí n gbé e, èyí tí ó ní orí méje àti iwo mẹ̀wàá. Ẹ̀ranko tí o rí nàà ti wá tẹ̀lẹ̀, kò sì sí mò; yòò sì gòkè wá láti inú ọ̀gbun ànísàlẹ̀, yòò sì lọ̀ sínú iparun; àwọn tí n gbé ayé yòò sì yà á lẹ̀nu, àwọn tí a kò kọ̀ orúko wón sínú iwé iyé láti ipilẹ̀ ayé, nígbà tí wón bá rí ẹ̀ranko nàà tí ó ti wá tẹ̀lẹ̀, tí kò sì sí mò, sùgbón tí ó sì wá. Níhin-in ni oṣà tí ó ní ọ̀gbón wá. Orí méje nàà ni òkè méje, lóri èyí tí obinrin nàà jókòò. Oba méje sì wá: márùn-ún ti şubú, ọ̀kan wá, èkejì kò tii dé; nígbà tí ó bá sì dé, ó gbòdò dúró fún igbà diẹ̀. Ẹ̀ranko nàà pẹ̀lú, tí ó ti wá tẹ̀lẹ̀, tí kò sì sí mò, àni ọ̀un ni ẹ̀ni kejo, ó sì jẹ̀ ọ̀kan nínú àwọn méje, ó sì n lọ̀ sínú iparun. Iwo mẹ̀wàá nàà tí o rí ni oba mẹ̀wàá, tí kò tii gba ijọba; sùgbón wón n gba agbára gẹ̀gẹ̀ bí oba fún wákàti kan pẹ̀lú ẹ̀ranko nàà. Ifihan 17:7–12.

Ẹ̀ranko jẹ̀ ijọba nínú àsoṭelẹ̀ Bíbẹ̀li, gẹ̀gẹ̀ bí a ti lè fi iròrùn mò ọ̀n nínú orí keje àti kejo ti Dániẹ̀li, àti ohun ijínlẹ̀ tí ángẹ̀li n sàfihàn fún Jòhánù ni ohun ijínlẹ̀ ẹ̀ranko nàà àti obinrin tí ó gùn ún. Obinrin tí ó wá lóri ẹ̀ranko nàà ni àgbèrè nílá tí n bá àwọn oba ayé ẹ̀ panşágà. Jẹ́síbẹ̀li ni í ẹ̀, ọ̀ko rẹ̀ sì ni Áhábù.

Nítorí nàà ni ọ̀kùnrin yòò fi baba rẹ̀ àti iyá rẹ̀ sílẹ̀, yòò sì so mò aya rẹ̀: àwọn méjèjẹ̀ yòò sì di ẹ̀ran ara kan. Jẹ́nẹ̀sísì 2:24.

Ọ̀kùnrin jẹ̀ ọ̀kùnrin, obinrin sì jẹ̀ obinrin, sùgbón papọ̀ wón jẹ̀ ẹ̀ran ara kan. Àşírí ẹ̀ranko nàà ni pé ó jẹ̀ àpapọ̀ ijọ àti ijọba, àpapọ̀ obinrin (ijọ) àti ẹ̀ranko (oba) tí wón jẹ̀ ijọba kan, èyí tí ó ní apá méjì. Işákóso ijọba àti isákóso ijọ ní isopopò, pẹ̀lú obinrin nàà ní àkóso lóri ibásepò nàà, ni “àwòrán ẹ̀ranko nàà.” A fi obinrin nàà hàn Jòhánù bí ẹ̀ranko nàà ẹ̀ n gbé e, nítorí pé ọ̀un ni ẹ̀ni tí ó n şákóso ibásepò nàà.

Àti pé obinrin tí iwọ̀ rí ni ilú nílá nàà, tí ó n jọba lóri àwọn oba ayé. Ìfihàn 17:18.

Papọ̀, ẹ̀ranko nàà àti obinrin nàà n şojú ijọba kan soşo (ẹ̀ran ara kan), sùgbón ángẹ̀li nàà n tẹ̀numó ibásepò àgbèrè nílá nàà pẹ̀lú àwọn oba ayé. “Ẹ̀ranko nàà tí” “ó wá tẹ̀lẹ̀, tí kò sì sí nísinsin yíi,” èyí tí

“yòò gòkè jáde láti inú ọgbun àìnisàlẹ̀, tí yòò sì lọ sí iparun,” tí “àwọn tí n gbé lórí ilẹ̀ ayé yòò yà á lẹ̀nu” lẹ̀yìn rẹ̀, ni ipápá nígbà tí a bá mú ọgbé ikú àgbèrè nílá nàà sà. Ó “jẹ́” ijọba karùn-ún nínú àsọtẹ̀lẹ̀ Bíbẹ̀lì, sùgbọ̀n a “ti pinnu” pé yòò gba ọgbé ikú kan ní ọdún 1798.

Nígbà tí a gbé Johanu lọ nípa ẹ̀mí dé ọdún 1798, kí í ẹ̀ ẹ̀ranko nàà mò, sùgbọ̀n nígbà tí a bá mú ọgbé ikú rẹ̀ lárádá ní ọ̀pin ọdún àádòrin àpẹ̀júwe tí n parí ní ọ̀fin Ojọ̀ Àìkú tí ó sùn mọ̀lẹ̀, ó tún wà láàyè, ó n kọ orin rẹ̀, ó n ẹ̀ ẹ̀gbèrè, ó sì n pa àwọn Kristẹ̀ni.

Orí kẹ̀tádínlógún ni ifihàn ikeyin nípa àwọn ijọba àsọtẹ̀lẹ̀ Bíbẹ̀lì, àti nítorí nàà ó gbódò bá idarúko àkókó àwọn ijọba àsọtẹ̀lẹ̀ Bíbẹ̀lì mu. Idarúko àkókó àwọn ijọba wọnyẹn wà nínú Danieli orí kejì, èyí tí a sàfihàn lórí àwọn àtẹ̀ nàà méjèjẹ̀ tí ó jẹ́ imúşẹ̀ àşẹ̀ Hábakúkù láti kọ iran nàà sílẹ̀ kí ó sì ẹ̀ é ní kedere lórí àwọn tábilì.

Àwọn ọ̀mọ-ẹ̀yìn Miller tọ̀ nínú imòye wọ̀n nípa àwọn ijọba Danieli nínú àsọtẹ̀lẹ̀ Bíbẹ̀lì gégé bí a ti sàfihàn wọ̀n nínú orí kejì, keje àti kejo, sùgbọ̀n imòye wọ̀n kò pé. Àwọn iyebíye Miller nínú Danieli orí kejì n tòn ní imọ̀lẹ̀ tó pọ̀ ju ní ẹ̀gbà ikeyin, nítorí a mò ọ̀ pé ó n dá itọ̀kasí àkókó mò, kí í ẹ̀ ti àwọn ijọba àsọtẹ̀lẹ̀ Bíbẹ̀lì nikan, sùgbọ̀n pẹ̀lú ti itọ̀kasí àkókó ifihàn nàà pé ẹ̀kejo jẹ́ ti àwọn méje. Jésù máa n fi ibèrè ohun kan sàpẹ̀júwe ọ̀pin ohun kan nígbà gbogbo.

Gbogbo àwọn wòlfi n sọ̀rọ̀ nípa àwọn ojọ̀ ikeyin, Johanu sì, nínú Ifihàn orí kẹ̀tálá-dín-lọgbọ̀n, n fi ijọba ayé ikeyin hàn nígbà tí ó gbé “ẹ̀ranko nàà tí” “ó wà tẹ̀lẹ̀, tí kò sí nísinsin yì; tí yòò sì gòkè wá láti inú ibú àìnisàlẹ̀, tí yòò sì lọ sí iparun.” Ẹ̀ranko nàà gòkè wá láti inú “ibú àìnisàlẹ̀,” èyí tí í ẹ̀ ẹ̀pẹ̀rẹ̀ “ifarahàn tuntun agbára Sátáni.”

“Nígbà tí wọ̀n bá ti parí [n parí] ẹ̀rì wọ̀n.’ Àkókò tí a yàn fún àwọn ẹ̀lẹ̀rì méjèjẹ̀ láti máa sọtẹ̀lẹ̀ ní ihòhò aşọ̀ ọ̀fọ̀ parí ní ọdún 1798. Bí wọ̀n ẹ̀ n sùn mò iparí işẹ̀ wọ̀n nínú àimòye, a ní láti bá wọ̀n jagun nípasẹ̀ agbára tí a sàpẹ̀rẹ̀ rẹ̀ gégé bí ‘ẹ̀ranko tí n gòkè jáde láti inú ọgbun àìnisàlẹ̀.’ Ní ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ orílẹ̀-èdè Yúròpù, àwọn agbára tí n sàkóso nínú Ijọ̀ àti ijọba ti wà lábé işàkóso Sátáni fún ọ̀pọ̀ ọ̀rúndún, nípasẹ̀ papacy. Sùgbọ̀n níbi ni a ti mú ifarahàn tuntun kan ti agbára Sátáni wá sí iwòye.” The Great Controversy, 268.

Àwọn kan lára àwọn onímò ẹ̀kọ̀-ìsìn yòò jiyàn pé nítorí “ẹ̀ranko tí n gòkè jáde láti inú ibú àìnisàlẹ̀” nínú Ifihàn orí kọ̀kànlá, ni a fi mò nínú ẹ̀şẹ̀ nàà gégé bí àìgbàgbọ̀ nínú Olọ̀run ti Iyíká Faransé, nítorí nàà ọ̀rọ̀ nàà “ibú àìnisàlẹ̀” jẹ́ ààmì àìgbàgbọ̀ nínú Olọ̀run. Sùgbọ̀n Ìsílámù gòkè jáde láti inú “ibú àìnisàlẹ̀” nínú Ifihàn orí kẹ̀sàn-án, Ìsílámù kí í sì í ẹ̀ ẹ̀gbàgbọ̀ nínú Olọ̀run. Ibú àìnisàlẹ̀ dúró fún ifarahàn ti Satani.

“Mo sọ̀ fún un pé Oluwa ti fi hàn mí nínú iran pé mèsimérisimù ti ọ̀dọ̀ Èşù wá, láti inú kòtò àìnisàlẹ̀, àti pé láipẹ̀ yòò padà síbẹ̀, pẹ̀lú àwọn tí n bá a lọ láti máa lò ó.” Review and Herald, July 21, 1851.

Nnkan kan láti ọ̀dọ̀ “Èşù,” jẹ́ nnkan láti “inú ọgbun àìnisàlẹ̀.” Nínú Ifihàn orí kẹ̀tádínlógún, ẹ̀ranko tí n gòkè jáde láti inú ọgbun àìnisàlẹ̀ ni agbára tí n lọ sínú iparun ayérayé, àti èyí tí a kò kọ orúko wọ̀n sínú iwé nàà ni yòò ẹ̀ iyàlẹ̀nu lẹ̀yìn rẹ̀. “Iparun ayérayé” túmọ̀ sí idálẹ̀bi ayérayé, a sì sàpẹ̀rẹ̀ rẹ̀ nínú Ifihàn gégé bí “adágún iná,” níbi tí a ọ̀ sọ ẹ̀ranko nàà sínú.

